

l'Alcover, de punt de partida per a consols més alts; per ell era un consol superficial i sense cap significació transcendent que havia d'acabar per desaparèixer. I així passà, en efecte: el poeta de Recanatí es desenganyà de la naturalesa:

è madre in parto ed in voler matrigna.

També havia acudit Leopardi als records de la juvenesa, com l'Alcover; però no creia que el jovent amb el seu optimisme i els seus entusiasmes estés encertat; al contrari, considerava que la joventut era una edat benhaurada precisament perquè la desoladora veritat de la vida no havia estat encara descoberta. Si seguïem analitzant Leopardi no hi trobaríem ja altres punts de comparació amb el nostre poeta; mentres aquest a cada nova elegia es referma més en el seu fortíssim optimisme cristià fins a arribar a aquella invocació al temple i a l'oració que clou meravellosament la darrera, «Dol», Leopardi va devallant ràpidament pel rost de la desesperació i es desenganya de l'antigor, de la pàtria, de la natura, de la joventut, de tot allò que l'havia aconsolat momentàniament; arribem a les seves darreres poesies i no queda res més que la convicció de

l'infinita vanità del tutto;

si un moment l'esperança d'elevació a una vida ultra terrenal encara l'abelleix, aviat s'en desenganya i només creu possible l'atenuació de les nostres desgràcies per mitjà de la unió de tots; la solució mateixa que Vigny proposava més tard en «La bouteille a la mer».

Amb les Elegies ja som al moment en que el poeta, després de trenta anys de lluita, arribà a la plenitud. Però la seva obra no era acabada. Les «Endreces» de «Cap al tard» ens en descobreixen un nou caire; aquells elogis admirables que son «L'hoste», «Als autors d'Horacianes i Enllà», «A En «Joaquim Ruyra» i «El cacic», a més de mostrar-nos una altre vegada el poeta ja conegut, enriqueixen la nostra poesia amb una mena de crítica lírica molt digna d'atenció i el segon ens dona a conèixer també el seu patriotisme que es desplega amplament en algunes poesies soltes del mateix volum.

Fins nou anys després de «Cap al tard», en 1918, no publicà el segon i darrer volum de poesia catalana, els «Poemes bíblics». Aquí trobem l'Alcover convertit en un poeta narratiu. Però la narració bíblica sempre és amplificada, com ha remarcat en Capdevila, amb comentaris més o menys explícits. Ja En Riba feu notar, arran de la sortida d'aquest llibre, que en ell l'Alcover s'ens presentava com un assenyat moralista i que aquesta característica s'accentua fortament en la darrera part del llibre, constituïda per una col·lecció de «Proverbis». Aquesta darrera part és una represa de les «Elegies» en una nova forma concentrada i reflexiva, «Es, diu en Capdevila, la meditació sobre aquella dolor mateixa que era ample correntia de música en les Elegies».

No havia sigut aficionat a les traduccions i no n'hi conec d'altres que les que feu, al català i a l'espanyol, de la «Fantasia» de Carducci. Ell la considerava gairebé com l'obra mestra del Júpiter de Bolonya i no és estrany perquè representa un dels moments culminants de l'aspecte de la seva producció que més s'avenia amb el temperament poètic de l'Alcover, aquell cant entusiasta i incomparable a la natura mediterrània no és gens allunyat de l'esperit de l'autor de «La Serra». No oblidem, però, que Carducci aquí, com en altres obres seves, és un evocador somniós de la vida pagana i aquest caràcter sí que és ben lluny de l'Alcover, cristià i realista com era.

Després de la poesia, una altra activitat hem de considerar en l'Alcover: els assaigs crítics i de teoria literària. L'Alcover era home que tenia idees sobre el seu art i les exposà manta vegada. En el volum que amb el títol d'«Art i Literatura» li publicà l'Avenç l'any 1904, hi trobem el més interessant dels seus assaigs teòrics. «Humanisació de l'Art». En aquest treball, una conferència donada a l'Ateneu Barcelonès aquell mateix any, hi exposa la necessitat del contacte íntim de l'art i la vida, que ha de constituir la font de totes les grans inspiracions; però cau en l'error de considerar com allunyats de la vida tots aquells que no canten els ideals i les passions ordinàries i que, en conseqüència, no poden ésser compresos només per una minoria selecta. Això el porta a confondre'ls en l'anatema que fulmina contra els entusiastes de Jordi Brummel, contra els cultivadors